

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti pošto znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiilo koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20—
» pol leta » 11—
» četrt » » 6—
» 1 mesec » 2—

za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v. med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v. za parče, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v. za besedo; debelo tiskano 60 v. vsakokrat; minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravnistvu 3 K posebej. Vprašanje za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvo lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 28. septembra 1920.

Št. 58

Vse naše nemčurje bi skupaj pobrav
v en žakel zavezov in v Dravco zagnav.

Nepriistranski medzavezniški komisiji!

I.

Kako je pravzaprav?

Dne 12. t. m. so imeli Nemci in nemčurji svoj shod na Gosposvetskem polju. Prišli so tudi govorniki iz cone I., ki pa nimajo glasovalne pravice v coni II. To so gospodje: Grof Goëss iz Žrelca, bivši avstrijski namestnik; Ogris iz Kaple in Kulterer iz Grabštajna. II. razglas medzavezniške plebiscitne komisije določa, da smejo na javnih shodih v coni I. ali II. plebiscitnega ozemlja govoriti le ljudje, ki imajo glasovalno pravico v oni coni, v kateri se vrši shod. Toda Nemci se za te določbe presneto malo brigajo, medzavez-

niška plebiscitna komisija pa se ne briga za kršitev teh določb od strani Nemcev, pač pa bi bila takoj na nogah, ako bi se od naše strani zgodilo kaj takega. Istotako bi ne bila smela govoriti na omenjenem shodu gospoda deželni svetnik Schumy in profesor Graber, ker sta oba javna državna funkcionarja. Nemci se hvalijo, da jim je medzavezniška plebiscitna komisija naklonjena, mora pač imeti vzrok za to. Vsaj toliko je res, da se komisija ne zmeni za to, če Nemci kršijo odredbe, ki jih je sama izdala. Kako je pravzaprav?

II.

Kultura s koli, vilami in motikami.

Švikaršič Alojz, jugoslovanski zastopnik pri občinskem glasovalnem odseku na Mostiču, se je hotel odpeljati v četrtek, 16. sept. 1920, z vozom iz Mostiča v Celovec k distriktnemu svetu. Opa-

zil je, da je usnje njegovega voza razrezano ter pripomnil, da je to najbrže ista oseba naredila, ki je v nedeljo, 13. sept. 1920, vzela oje od voza. (Sestra omenjenega, gospodična Zofka Švikaršič, je videla, da je oje vzela neki Markolin, stanujoč v isti hiši, ki to sam priznava in neki nemški orožnik je to tudi videl.) Markolin star., ki je slišal mnenje Švikaršičeve, je zgrabil za 10 cm debel in 1 m dolg kol ter je Švikaršiča udaril po hrbtu. Okoli omenjenih so se zbrali ljudje. Ko je Švikaršič videl okoli sebe tudi dva mlajša Markolina, enega z vilami, drugega z motiko, je zbežal. Starejši Markolin je tekel za njim in grozil, da ne ostane živ, če ga dobi. A Markolin se je spotaknil in padel. Samo temu slučaju se ima Švikaršič zahvaliti za svoje življenje. Tekom cellega dogodka so okoli stoječi Markolini (po domače bi jih imenovali drugače!) vpili na Švikaršičevo mater, sestro in brata: Nieder mit der Tschuschenbande, Pakasch itd. Markolin je grozil, da pretepe in pobije tudi Švikaršičevo sestro in mater. — K temu dogodku bi pripomnil samo to, da bi bili Nemci vsled tega naredili pred medzavezniško komisijo cel evropski škandal, če bi se bilo to pripetilo kakemu nemškemu zastopniku v coni A. Pričakujemo, kaj ukrene komisija, ker se je to zgodilo našemu članu. Smo radovedni, oprostite! Je pač tako! Priznavamo pač, da je nepristranost lepa reč.

III.

Velika nesreča v Jeruzalemu.

Gospodu dr. Oskarju Kalteneggerju, sinu bivšega „zaščitnika“ slovenskih profesorjev in učiteljev v Ljubljani, se je pripetila baje — govori se in šepeta — na nekem potovanju v Rožek nekaj strašnega. Prvi dan se je reklo, da je nekdo streljal, drugi dan se je govorilo, da je nekdo streljal blizu avtomobila, tretji dan so pripovedovali, da je nekdo streljal blizu Kalteneggerjevega avtomobila, četrti dan se je že slišalo, da so Slovenci streljali na Kalteneggerjev avtomobil, peti dan so poročali, da je pet Slovencev streljalo in da je šel strel Kalteneggerju ravno pod

Podlistek.

Izdajalstvo.

Stari Taras Buljba vodi zaporoške kazake v boju zoper Poljake. Sin njegov, Andrej, se je zaljubil v lepo Poljakinjo in šel v nasprotni tabor. Kakor snopje padajo Zaporožci in njih vodje. Padel je Mojze Šilo in si položil roko na rano in dejal, obrnjen k tovarišem: „Z Bogom, gospodje bratje, tovariši! Na večne čase naj stoji pravoslavna ruska zemlja in večna ji bodi čast.“

Padel je Štefan Goska, preboden s štirimi sulicami. Toliko da je še mogel reči: „Naj propadejo vsi sovražniki! Na večne veke naj se raduje ruska zemlja.“

Padel je Bovidjug. Tik pod srce ga je zadela krogla. „Ni mi žal, da se ločim od sveta. Daj Bog vsakemu takšen konec. Naj bo do konca časov slavna ruska zemlja.“

Povesil je Balaban svojo glavo, čuteč predsmrtne muke in tiho dejal: „Zdi se mi, gospodje bratje, da umiram dobre smrti; sedmero sem jih posekal s sabljo, devetero sem jih zabodel s sulico, mnogo sem jih poteptal s konjem, koliko pa sem jih zadel s kroglo, se niti ne spominjam. Naj večno cvete ruska zemlja.“

Padel je Kukubenko in pred smrtjo še izpregovoril: „Hvaležen sem Bogu, da umiram pred vašimi očmi, tovariši! Naj žive za nami še boljši, nego smo mi, in večno naj sije v krasoti, draga Kristu, naša ruska zemlja.“

Kakor snopje ležijo ruski junaki v travi. Preostale pa bodri stari Taras: „Kako je, gospodje!

Ali je še smodnika v prahovnicah? Ali se še niso izkrhale sablje? Ali se še ni upehala kazaska moč? Ali še ne klonejo kazaki?“

„Še je, očka, smodnika v prahovnicah; še je krepka kazaska moč; še ne klonejo kazaki.“

In iznova so udarili kazaki, kakor da niso trpeli še nobenih izgub. Že so bili samo še trije polkovni atamani živi; povsod so že krvavi potoki rdečili zemljo, in visoko so se grmadili kupi kazaskih in neprijateljskih trupel.

„Zmaga je naša!“ so zaorili glasovi Zaporožcev od vseh strani; zatrobili so v trobente in dvignili zmagovalno zastavo. Razkropljeni Poljaki so bežali in se skrivali na vse strani.

„Ne, zmaga še ni cela!“ je dejal Taras, gledaje na mestna vrata, in prav je govoril. Odprla so se in iz mesta je pridrivil huzarski polk, cvet vseh konjeniških polkov in vodil ga je Andrej, sin Tarasa Buljbe. Taras je ves okamenel, ko je spoznal, da je to Andrej. On pa se je drevil kakor mlad hrt, lepši, hitrejši in mlajši od vseh v svoji staji.

„Kaj? Rojake? Rojake, vražji sin, rojake biješ?“

Toda Andrej ni razložal, kdo je pred njim, rojaki ali kdo drugi; on ni videl ničesar. Kodre je videl, kodre dolge, dolge kodre in prsi podobne rečnemu labodu, in snežni vrat in pleča in vse, kar je ustvarjenega za brezumne poljube. Zagnal se je za kazaki. Slednji pa so leteli na konjih v polnem diru in so zavili naravnost proti gozdu. Toliko, da ni že dosegel Golokopitenka, ko je zdajci silna roka zgrabila njegovega konja za uzdo.

Andrej je dvignil oči; pred njim je stal oče. Stresel se je po vsem telesu in mahoma prebledel; tako se godi učencu, ki je po neprevidnosti sunil svojega tovariša in dobil od njega zato udarec z ravnalom po čelu, ves vzplamti kakor ogenj, besno skoči iz klopi in podi preplašenega tovariša svojega, pripravljen ga raztrgati na kosce, pa se nenadoma zaleti v učitelja, ki stopi v razred; mahoma odneha besni žar in poleže se mu onemogla jarost.

Podobno je hipoma izginila Andrejeva jeza, kakor bi je nikdar ne bilo; zdaj je videl pred seboj samo svojega strašnega očeta.

„Torej? Kaj storiva zdaj?“ je dejal Taras, zroč mu naravnost v oči.

Andrej ni mogel črhiti nobene besede; stal je in upiral oči v zemljo.

„Kaj so ti, sinko, pomagali tvoji Poljaki?“ Andrej je molčal.

„Torej vero si izdal? Izdal? Izdal rojake? Stoj, doli s konja!“

Pokorno kakor otrok je stopil Andrej s konja in obstal napol živ, napol mrtev pred Tarasom.

„Stoj in ne gani se. Jaz sem te rodil, jaz te tudi ubijem!“ je dejal Taras, stopil za korak nazaj in snel puško z rame.

Bled kakor prst je bil Andrej; videlo se je, kako so se mu tiho premikala usta in kako je izgovoril neko ime; to ime pa ni bilo ime domovine, niti matere, niti bratovo — bilo je — prekrasne Poljakinie

Tar.

vua[qu]t

nosom, in šesti dan so vest dopolnili s tem, da se ima Kaltenegger samo slučaj (kateremu, ni povedano), zahvaliti za svoje življenje. Najbrže gre tu samo za detonacijo, povzročeno vsled defekta na kolesnem plašču pri njegovem avtomobilu. Nazadnje pa je bilo treba, ker se g. Kalteneggerju tudi pod nosom ni nič poznalo, vsaj nekaj vreči na veliki boben: izgnila je belo-rdeča zastava z avta. Kdo je tega kriv? Jugoslovani seveda! Kaj pa slučaj Meško in Turko? Zakaj pa ta dva mučenika ne postaneta enkrat predmet resne debate pri konferenci? Ne vemo, ne razumemo, zato smo radovedni! Odgovorite!

Zlate koroške duše.

Zgodilo se je, da je prišel nemški hudič skušat naše duše, da bi jih pridobil za avstrijski pekel.

Te pa so ostale zveste svojemu narodu, kakor Kristus na gori, ki se ni dal zapeljati.

Da ne boste dvomili o resnici sledečega, vam navedem imena:

K ubogemu revežu, delavcu z ženo in šestimi otroci, Janu Filipu, je prišel Jožef Ehart pd. Klavber z Leda in mu ponudil celo moško obleko, če bo glasoval za Avstrijo. Mož pa je ostal trden in pokazal izdajalskemu skušnjavcu vrata.

In prišel je skušnjavec v drugi podobi, v podobi Radarja, Franca Božanka (sedaj Woschank), ki je prišel k staremu revežu Ripiču z Leda in mu ponudil 300 K za njegovo slovensko dušo. Starček mu je rekel: „Hudoba, poberi se mi izpred oči, da te ne vidim nikdar več!“

Tretjič je prišla skušnjava v podobi Valentina Trunka pd. Ogradnika iz Sv. Radegunde po naročilu Tempoha in dala 200 K ubožni Mariji Rajhman pd. Templičevi iz Sv. Radegunde, da bi glasovala za Avstrijo. — Ker pa uboga ženica ni vedela, za kaj pravzaprav gre, je denar sprejela. Ko pa je prišla domov in zvedela, da so to Judeževi groši, jo je vest tako pekla, da se je takoj vrnila in prosila podkupovalca, da naj vzame denar nazaj, ker ona noče imeti pri sebi Judeževih grošev.

Ali niso to zlata vredne slovenske koroške duše, ki jih noben skušnjavec ne premoti? Vsakdo naj se odkrije pred takimi poštenjaki!

In vi bogataši, ki ste se prodali, sramujte se pred temi reveži! Niste vredni, da bi enemu izmed teh poštenjakov črevljev odvezali.

Vedite, vi skušnjavci, dokler bodo Korošci tako pošteni, ne boste kupili naše zemlje, če prinesete s seboj vso raztrgano Avstrijo.

Vsi pošteni Slovenci Korošci vam bodo zaklicali na dan plebiscita:

„Vi izdajalci, skušnjavci in sleparji, poberite se nam izpred oči v — Avstrijo, kjer je glad, revizicije, oddaja premoženja in — slab denar.“

Kakor žitni klas, izpodrežan od srpa, kakor mlado jagnje, ki je začutilo pod srcem smrtonosno železo, je Andrej povsili glavo in se zgrudil smrtno zadet na travo in ni rekel nobene besede več.

Obstal je Taras in dolgo gledal na mrliča. Še mrtev je bil prekrasen; moško lice njegovo, nedavno še polno moči in čara, neodoljivega za žensko srce, je še zmerom izražalo čudovito lepoto; črne obrvi so mu senčile obledele črte kakor žalni baržun.

„Česa mu je manjkalo, da ni bil kazak?“ je dejal Taras. „Visoke rasti je bil in črnih obrvi, obraz mu je bil kakor obraz plemenitaša in njegova roka je bila krepka v boju! Propal je. Poginil neslavno kakor zanikaren pes!“

* * *

Koroški Slovenci! Ali je storil prav stari Taras Buljba, da je ustrelil svojega sina izdajalca? Očetje! Kaj bi bili vi kot vojaki storili, ko bi se bil v laških vrstah pojavil z orožjem vaš sin izdajalec? Če bi ga karali in bi vam rekel, da je tam boljše? In če bi mu verjeli? Ali bi priznali, da je storil prav? Ali bi vam ne pravilo nekaj v vaših dušah, da človek ne živi le od kruha, da so še višji cilji: Ljubezen do Boga, ljubezen do sorodne krvi, do domače zemlje. Kri pa je bolj moja kot zemlja, mi bližja kot ista. Bolj jo moram ljubiti. Dne 10. oktobra 1920 bodete se morali izjaviti, ali bolj ljubite svojo kri, bratsko kri in z njo napojeno slovensko koroško zemljo.

Na knežjem kamnu sedi slovenski kmet domačin in vojvoda, ki prihaja, je tujec. Da ga Slovenci sprejmejo, obljubi zvestobo in pravico. V turških bojih smo koroški Slovenci skupno s Srbi in Hrvati prelivali kri za rešitev domovine.

Tisočletni sen Jugoslovanov se uresničuje in koroški Slovenci bi mu naj postali nezvesti? — Nikdar!

Nemški koroški kmet ima besedo!

Če bi bila samo tretjina vsega tega resnica, kar pripovedujejo nemčurji o Nemški Avstriji, bi se tam morda dalo celo živeti. Ampak resnica je čisto druga in nosi v Avstriji neznansko kisel obraz. Čujte koroškega kmeta-Nemca, ki toži v „Bauern-Zeitung“ (15. septembra) takole:

„H koroški kmečki zvezi prihajajo neprenehoma pritožbe o strašno težkih kaznih, ki jih nalagajo kmetom, ki ne oddajo ali pa oddajo premalo mleka in žita. Dogaja se, da so kaznovani kmetje, ko oddajo premalo, z globo od 24.000 do 32.000 K. Pritožbam se ne ugodijo ali v zelo pičli razmeri. Kar se je zvedelo v poslednjih časih o strogem kaznovanju kmetov, presega vse meje. Ali hočejo zares ravno kmetu potegniti kožo čez ušesa in ga napraviti za novodobnega sužnja? Tako že ne more iti naprej!“

Tako pišejo nemški koroški kmetje med seboj. Takšna so avstrijska nebesa.

In kar je najhujše: Avstrijski kmet ne more imeti upanja, da se bo njegova usoda obrnila na boljše. Dunajska vlada, ki odira kmeta, ga bo odirala dalje, kljub vsem pritožbam. V Nemški Avstriji je komaj petina kmečkega prebivalstva in kmet bo tam vedno hlapec ostalih štirih petin, ki so rdeče in po svoji naravi največji sovražnik svobodnega kmeta.

Judeži na delu.

Že štirinajst dni drdajo težko naloženi vozovi iz Celovca v vse kraje naše cone. Na njih vozijo cukr, petrolej, sol, usnje in drugo ropotijo. Judeži imajo polne roke dela, da spravijo to blago na pravo mesto in ga porazdele med tiste ljudi, ki hočejo prodati sebe, svoje otroke in še celo tiste potomce, ki še rojeni niso.

Pred leti so se nam ježili lasje, ko smo čitali, da so pred stoletji brezvestni trgovci tržili z ljudmi. Nalovili so cele trume ubogih zamorcev ter jih prodajali za drag denar v tuje dežele. Postavljali so jih na sejme, kakor mi v mirnem času živino. Sedaj pa tržijo Judeži s človeškim blagom doma. In to blago ima nizko ceno. Za par kilogramov cukra ali usnja, za ene podplate, za en robec ali predpasnik prodajo ljudje svoje telo in dušo. Par litrov petroleja ali pa nekaj kil soli zadostuje, da se prodajo cele družine.

Tako mislijo tisti trgovci s človeškim blagom na debelo v Celovcu. A naših poštenih in pametnih ljudi ne bodo dobili za nobeno ceno. Vsi tisti, ki sami sebe in svoje otroke prodajajo, so že itak njihovi. S tem podkupovanjem jih hočejo samo obdržati, da bi jim ne odpadli. Koliko se jim bode to posrečilo, bode pokazal dan glasovanja.

Vprašanje pa je, odkod je vzela beraška Nemška Avstrija naenkrat toliko blaga, da ga razsiplje po naših krajih. Saj vsi dobro vemo, da tam niso že pol leta dobili sladkorja in še ničvrednega saharina ne morejo redno dobivati. Svoje otroke so čez poletje razposlali po vsem svetu, celo tja na Špansko in Dansko, da jim niso pomrli lakote. Po celem svetu beračijo, da jih rešijo pogina. Samo Amerika je poslala več ladij z moko, cukrom in drugimi živili, da jih je obvarovala strašne smrti — lakote. In sedaj razsipljejo ti svetovni berači pri nas blago, ki je vredno milijone in milijone njihovega ničvrednega denarja. Odkod vse to?

Velika večina tega blaga — predvsem cukra — je lahko rečeno, ukradena. Sladkor je Amerika poslala za najrevnejše med revnimi — za otroke in bolnike. In Judeži so ukradli to blago iz ust nedolžnih otrok in bolnikov. Niso ga dali sestradanim otrokom in oslabelem bolnikom, ampak ga skrili in hranili za kupovanje duš pri nas. Dober tek — Judeži!

Izberačili so tudi par milijonov in nakupili blaga dragih vrst. A za njihov denar se ne dobi skoraj nič. Treba je bilo velik kup denarja, da se je moglo vsaj nekaj dobiti. In res je posodila neka celovška banka Heimatsdienst u ta namen 30 milijonov kron. Šumy se je peljal na Dunaj ter nakupil za več milijonov manufakture, seveda v veliko „veselje in zadovoljnost“ celovških trgovcev. In tako so prišli do tega blaga, s katerim pri nas lovijo glasovalce — Judeže.

Kdo bode plačal?

Blago je moralo biti plačano. Banka je dala posojilo, katero se bode moralo vrniti. Kdo bo vrnil? Ali morda Šumi ali drugi in kako se še imenujejo tisti gospodje, ki so prejeli Judeževe milijone? Gotovo ne, ker ti gospodje imajo polna usta lepih besed, a denar jim ne gre izpod palca, če bi ga tudi imeli. Garancijo za vrnitev dolga je prevzela dežela in bo morala ona plačati. Dežela pa ima le toliko denarja, kolikor ga dobi

na davkih. Davke pa plača tisti, kateri kaj ima. Grofje, baroni in herrenpauri, ti se znajo pri davkih dobro izmuzniti. Uradništvo in delavstvo pa samo komaj živi ter ne more plačevati davka. Torej bode plačeval samo tisti, kateri vsaj še nekaj ima in to je — kmet.

Pripoveduje se, da dado obsojencu, predno ga potegnejo na gavga, vsega, česar si požel njegov želodec in srce. Izpolnijo mu vsako njegovo željo, potlej ga pa — obesijo. Podobno delajo sedaj Celovčani pri nas. Zdaj pitajo nas s cukrom, zalivajo s petrolejem in potem bi pa vrv potegnili okoli vratu. Tak načrt so si napravili. A delali so račun brez krčmarja. Mi nismo več tako neumni, kakor mislijo o nas v Celovcu. Na dan glasovanja bomo pokazali, da so se gospodje Judeži pošteno urezali in so bili vsi milijoni in vse Judežev blago zaman.

Še nekaj.

Plebiscitna komisija vedno in povsod povdarja, da hoče imeti čist plebiscit. V svojem 6. razglasu v točki 1. omenja, da se pregreši proti čistosti plebiscita vsakdo, ki hoče vplivati na izid glasovanja s tem, da glasovalcu kaj dá, ali pa tudi samo obljubi, kar ima vrednost. Za to so določene visoke kazni.

Radovedni smo na nepristransko postopanje plebiscitne komisije v tem slučaju. Saj Judežev podkupovalcev ne bode težko dobiti. —ski.

Kdo laže?

Naši rojaki v coni A dobro vedo, da je moka, katero ponujajo Nemci za nizke cene ali pa celo zastonj, po nepotrebnem odtrgana stotisočem stradajočih otrok in mater na Dunaju in drugod po Avstriji.

Naši rojaki dobro vedo, da v Avstriji sami dobijo sladkor samo milijonarji in pa bolniki, in da je ves ta gratiscuker, ki ga ponujajo za naše plebiscitne glasove, le pesek v oči.

Pa ako bi tega tudi ne vedeli, avstrijski minister za prehrano je to sedaj izrecno povedal.

„Ker moramo kupovati moko v tujini s silnimi težavami,“ pravi avstrijski minister, „in ker dohaja vedno neredno in počasi, se bo moralo prebivalstvo včasih, t. j. po navadi zadovoljiti s koruznim zdrobom (grisom) namesto moke.“

„Sladkorja imamo,“ pravi nadalje minister dr. Grünberger, „v Avstriji veliko premalo. Tudi v septembru se mora prebivalstvo zadovoljiti še s saharinom. Nakupili smo sicer zopet nekaj cukra v inozemstvu, ampak on nam zadostuje, ako bomo zelo varčevali, komaj do novega leta. Pogajamo se s Čehi, da nam prepustijo nekaj sladkorja, ampak vidi se, da niso voljni.“ Tako v Avstriji od novega leta naprej najbrž ne bo dobiti ne koščka sladkorja.

Celovški Heimatdienst pravi, da je v Avstriji sladkorja dovolj, avstrijski minister pravi zopet, da ga ni.

Kdo torej laže?

Gotovo ne minister.

Slovenski duhovnik in ljudsko glasovanje na Koroškem.

Duhovnikov je na Koroškem 151 Slovencev in 380 Nemcev. Izmed slovenskih duhovnikov je 97 rojenih Korošcev in 54 je Izvenkorošcev; torej 64% Korošcev, 36% Izvenkorošcev. Izmed nemških duhovnikov je 149 domačinov Korošcev, in 231 Izvenkorošcev; torej 61% Izvenkorošcev in 39% Korošcev. Celovški knezoškof je iz Bavarske, generalni vikar iz Štajerske.

Ko bi torej resno šlo za „Koroška Korošcem“, bi v slovenskih krajih vsak drugi duhovnik moral oskrbovati dve fari, v nemških krajih pa skoraj vsak duhovnik tri fare. Ker pa pri klicu „Koroška Korošcem“ gre za „Koroška Nemcem“, Slovence pa v Macedonijo, bi v tem slučaju skoraj vsak drugi nemški duhovnik moral oskrbovati po eno slovensko faro. Znano da je, da nemški duhovniki ne znajo slovenski. V verskem oziru bi torej koroški Slovenci silno trpeli, pa tudi za koroške Nemce bi bilo v verskem oziru mnogo slabše. Dobro pa itak sedaj že ni. Če bi pa samo koroški nemški duhovniki morali oskrbovati v duhovnem oziru celo Koroško, bi vsak moral oskrbovati tri fare, osemdeset duhovnikov pa po štiri fare. Na vsakega duhovnika bi prišlo 2600 farmanov. Torej bi v celem Celovcu smelo biti k večjemu devet duhovnikov. Ker je Koroška silno gorata dežela, bi duhovniki v kratkem vsi opešali in dežela bi postala misijonska dežela.

Znana je Koroška v verskem oziru kot najbolj mlačna dežela. Pri tem pomanjkanju duhovnikov in njih prenaporno službo, bi postala naravnost raj raznim svobodomiselnim in

brezverskim mogotcem. Zato že sedaj tako sili v deželo židovski živelj in pokupuje vile in kmetije po nemški Koroški.

Pri ljudskem glasovanju na Koroškem ne gre za to, ali bomo jajca in maslo in mleko in krave in vole za par kronic dražje prodajali ali ne, ampak za celo tisočletno kulturo dežele. Ali jo hočemo ohraniti ali uničiti.

Ta kultura ni delo koroškega nemškega uradništva in učiteljstva, ki je prvo nanj prav malo vplivalo, slednje pa še-le zadnjih petdeset let. Duhovništvo kot tako pa lahko kaže nazaj svoj vpliv čez tisoč let. In ker je to duhovništvo bilo v vseh dobah katoliško, je slovensko ravno tako blagodejno vplivalo med Slovenci, kot nemško med Nemci. Saj so imeli isto šolo, isto cerkveno organizacijo, ista pastirska navodila. Da, trdimo lahko: Slovenski duhovnik je vobče na ljudstvo imel večji vpliv kot nemški, ker je bil prvič večinoma domačin Korošec, drugi pa, ker je bila vez med ljudstvom in duhovnikom ožja radi pomanjkanja vsake istorodne laiške inteligence. Izmed vse avstrijske duhovščine je bil ravno koroški slovenski duhovnik v najožjem stiku s preprostim ljudstvom in je najmanj kazal „gospoda“.

Tega položaja se ne zaveda zadostno ne koroško slovensko ljudstvo, pa tudi ne slovenski izobraženci, celo ne vsi duhovniki. Zato je mnogim plebiscitno delo le navadna politična agitacija.

Skoraj vsa agitacija je dobila gospodarski značaj. Tam „lačenbergarija“, pri nas dežela, kjer se cedi med in mleko. Tam visoki davki in težka vojskova bremena — pri nas veliko manjša. Tam revolucija — pri nas red. V vseh mogočih variantah se ponavljajo ti argumenti. Globlje malokdo poseže. Da bi celo plebiscitno delo gledal kdo z obče kulturnega stališča, z vsem aparatom človeka s širokim obzorjem in podrobnim poznavanjem koroške duše, koroške zgodovine, koroškega gospodarstva, koroškega družabnega in javnega življenja, žalibog pogrešamo. Zato hočem opozoriti na nekatere točke.

1. „Koroška Korošcem“ ima svoje zglede v geslih: „Balkan Balkancem“, „Albanija Albancem“, „Amerika Amerikancem“, „Kitajska Kitajcem“, „Indija Indijcem“, „Armenija Armencem“ itd. Vedno je izražena želja enotne skupine ljudi otresti se tujega gospodstva. Ta skupina je ali geografična ali etnografična. Obče opravičljiva je le, kadar se geografični in etnografični moment skladata. Drugače je vedno napadovalna politika, ki ni opravičljiva iz etičnih ozirov.

Ta načela sedaj uporabimo na koroško vprašanje. Južna Koroška do Drave šteje geografsko (zemljepisno) k Balkanu. Južno od te reke sestoji koroško gorovje iz apnenca, severno te reke iz granita. Reka je naravna vez in postane lahko tudi eminentno važno prometno sredstvo med Beljakom, Mariborom, Zagrebom, Osijekom in Beogradom. Drava je za električne naprave ena najugodnejše ležečih rek cele Evrope, ker dobiva svoje pritoke z visokih planin vednega snega, torej se ne usuši v poletju. Tudi je padec vode ugoden. Ker je Avstrija bogata sličnih rek, ne bode nikdar riskirala, preložiti milijonske investicije v obmejno reko Dravo, posebno še, ker je vsa nje industrija in so vsa nje velika mesta osredotočena ob Donavi. Koroška bi ostala zanemarjena kot je bila. Na obljube v tem času ne da nihče piškavga oreha.

2. Etnografično (narodno) sprada vse ozemlje, kjer bivajo v sklenjenih naselbinah Jugoslovani, k Balkanu. S tega stališča bi mi lahko rekli: „Balkan Balkancem“ in bi imelo to geslo v mislih severno mejo cone B. Do Mostiča, Otmanji, Gospe Svete, Osojsko jezero, Beljaka biva slovanski rod v sklenjenih naselbinah. Na tem ne izpreminja nič današnji nemški značaj Celovca. Nihče ne more trditi, da so Celovčanje plemensko Nemci. Da so ponemčeni potom uradništva, uprave, učiteljstva, ali vsaj nemško misleči, priznamo. S tem se jim mi pa ne odrečemo.

Narodna meja na Koroškem kot državna meja je pa najboljše zagotovilo, da bode Drava v resnici dosegla svoj gospodarski pomen, ki ga zemljepisno ima. Da predstavljajo vse investicije milijardsko vrednost, priznamo in da to vse ni delo enega leta, tudi. Ampak položaj je tak, da tekom desetletij postane načrt izvršljiv in sili k izvršitvi. Že sedaj stoji na Fali elektrarna, ki je največja v celi stari monarhiji s svojimi 42.000 konjskimi silami. Te dni dobiva Maribor svojo električno razsvetljavo. Steklarna se zida tam blizu, tovarna za apneni dušik in karbid je v Rušah, zopet se ureja tovarna za vžigalice. Med Falo in Mariborom bi naj stala ena največjih naših papirnic. V Mariboru se snujejo vedno nove tovarne. Na Breznu bi naj stala druga taka elektrarna, v Lipici tretja, med Vrbskim jezerom in Žihpoljem četrta. S tem bi bil

izčrpan v obrisih električni program ob Dravi in cela Slovenija in Hrvatska bi imeli dovolj električne sile za razsvetljavo, pogon strojev in železnice. Da bode izvrševanje tega programa zaposlilo stotisoče delavcev, je gotova stvar in da bodo ti delavci tudi jedli, še bolj gotova. Potem se pa naj naš kmet boji, komu bode svoje pridelke prodajal.

Edino-le v okvirju Jugoslavije je možen gospodarski procvit ozemlja ob Dravi, torej tudi cone A in B na Koroškem. Tega se je zavedala tudi antanta in je narodnostno mejo na Štajerskem priznala kot državno mejo. Drava je jugoslovanska reka. Da še sedaj ni tega procvita, je vzrok, ker smo bili dosedaj sužnji in sreča je za nas, da ga ni bilo. Utonili bi bili tedaj že v nemškem morju.

3. Da razpolagamo koroški Slovenci z neko stopinjo kulture, ki bistveno ni nižja kot ona sosednih Nemcev, bode priznal vsak. Če naše takozvane nemčurje prištevamo k našemu narodu — kar po vsej pravici moramo — tudi naša gospodarska kultura na Koroškem ni nižja od one sosedov.

Da je pa ta v veliki meri delo koroške slovenske duhovščine, mora priznati najbolj zagrižen nasprotnik v slovenskih in nemških vrstah. Delo nemškega in nemčurskega učiteljstva je bilo v mnogem oziru vsaki kulturi kvarljivo. Koristno je bilo, v kolikor je to učiteljstvo učilo otroke pisati, brati in računati in nemškega jezika in drugih stvari; škodljivo pa, v kolikor je mladino odtujevalo materinščini, v kolikor je pospeševalo materialistično naziranje, nenravnost in alkoholizem ali neposredno ali posredno. Vsak se čudi, ko spozna Koroško, kako je ljudstvo navezano na egoizem, da vam proda svojo besedo za kosček sladkorja, soli ali podplatov, da ne vidi ničesar drugega, kot hipno korist. Vsak se čudi, ko najde ravno v Koroški največ nezakonske sirote v vsej Evropi, vsak se čudi, ko vidi največ zganjepitja in posledic tega: pohabljenosti in duševno malo razvite. Naše slovensko ljudstvo duševno in telesno ugonobiti z uvajanjem raznih razvad in strasti, z zasmehovanjem domače duhovščine in s tem trganjem ljudi izpod blažilnega vpliva cerkve, to je bilo delo ponemčenega učiteljstva in uradništva. Da je to učiteljstvo in uradništvo sedaj odstranjeno, je vesel pojav.

Torej dosedaj je bil skoraj edino-le duhovnik, ki je dvigal na Koroškem ljudstvo duševno, zdrava konservativna narava kmeta in kmečkega delavca pa je bil tisti činitelj, ki je preprečil, da mu ni bila vsa stavba sproti podrta. Da je ta zdrava, konservativna narava kmeta in kmečkega delavca med vojsko silno trpela, uvidi vsak. Vsak tudi čuti, da je več ali manj tudi duhovništvo zgubilo tisto svežo neumorno delavnost in se vda le neki resignaciji; bodisi, da je temu vzrok težak gmotni položaj tega stanu, ki je lani silno trpel po nemški invaziji, bodisi, da je obča nehlajnost ljudstva ne samo le koroškega, ampak sploh, ki je vedno pripravljeno le udrihati po tem stanu, vse slabosti le njemu pripisovati, vseh neuspehov le njega dolžiti, obenem ga pa povsod proč porivati.

Vmislimo se v položaj, da bi Slovenci pri ljudskem glasovanju propadli, se bi velika večina duhovnikov, in sicer najidealnejših in najdelavnejših, ne čutila življenja varnih in bi zapustila deželo — ali pa bila v to prisiljena, četudi so rojeni Korošci. — Kateri činitelj pa bi še ostal tedaj, ki bi ohranil to mero koroške slovenske kulture na isti stopinji, kot je sedaj. Mi ga ne poznamo. Dolga, temna noč bi čakala ljudstvo v tem slučaju. Gospodarska, pravna, narodna in politična smrt je gotova. Pa ne le Slovencev, ampak tudi nemčurji in Nemci bi vsled tega silno trpeli. Vmislimo se v položaj, da pridejo nemški duhovniki na naše fare, ki so v resnici siromašne. Nemci in nemčurji se jih bodo večinoma izogibali, ker so veri sovražnega mišljenja. Liberalno učiteljstvo in uradništvo bi smatralo plebiscit za svojo zmago in bi hotelo položaj za se izkoristiti. Slovenci pa se ne bodo upali bližati tujemu duhovniku iz strahu pred učiteljstvom in nemčurstvom; obenem pa bodo nanj gledali z velikim nezaupanjem. Zadnji steber slovenske kulture bi padel in sto let bo najmanj treba, da bode mogla nemška kultura začeti z delom. Ali bode ta kultura ožarjena po krščanstvu ali mu odtujena, je odvisno od mnogih nam danes še neznanih činiteljev. O tem položaju nemški duhovniki premalo razmišljajo in gledajo le na nacionalni moment. Ob enem pa so o narodnostnih razmerah tako slabo poučeni, da je od sile. Skoraj nobeden ni videl še od blizu slovenskih krajev, skoraj nobeden ne more zasledovati kulturno delo Slovencev, ker jezika ne zna. Da se slovenski duhovniki resnosti tega položaja zavedajo, priča dejstvo, da stoje vsi na jugoslovanski strani z edino izjemo Jožefa Fajnika, ki je bil zaradi pohujšljivega živ-

ljenja od oltarja izključen in vidi v nemški zmagi za se edino oporo, je treba razmišljati. Da bi se vsi slovenski duhovniki motili v prečenjevanju položaja obeh držav, je skoraj izključeno. Velika večina je gotovo proučavala zgodovino Jugoslavije in položaj avstrijske republike, da si nupa z mirno vestjo stopiti pred ljudstvo in ga pozivljati, da na dan plebiscita glasuje brez izjeme za Jugoslavijo.

Zaveda se slovenska duhovščina, da je Avstrija le zaradi tega na svetu, ker jo antanta hoče in nima pred seboj nobenega cilja, nobenega poklica, za katerega bi se splačalo zastaviti svoje moči, med tem ko Jugoslaviji pripada čisto jasna naloga, zblížiti katoliško cerkev s pravoslavno in vsakemu posamezniku, ki sodeluje pri tem delu, postane jasno, da človek ne živi le od kruha... Avstrije najvišji cilj je, sebe ohraniti in svoje ljudi preživeti: „Eine Gemeinschaft von Strebern nach den Töpfen von Aegypten.“ Naloga Jugoslavije pa je, zblížiti zahod z vzhodom; torej dati kraljestvu božjem na zemlji večji sijaj. Če pa kdo pojmuje Jugoslavijo le kot „državo, ki ima vsega dosti“, mu je le zavarovalnica njegovega korita in samo toliko upravičena njena eksistenca kot ona vseh drugih držav. Mi katoliški Slovenci pa se čutimo kot delavce v vinogradu Gospodovem in nam je Jugoslavija najboljši pripomoček za to. Zato bode Bog z nami, če nas še smatra za vredne, delati v njegovem vinogradu.

Kdo bo imel vojsko?

Nemci že eno leto kričijo in pišejo, da bode imela Jugoslavija z Italijo vojsko. V vsakem njihovem listu lahko berete, kako se njihovim „mekim“ srcem smilijo naši fantje, ker bodo morali „einrukat“ za kralja Petra, koliko bodo trpeli, predno jih bodo kanoni požrli. Pripovedujejo o strašnih „mishandlungah“ in „beimpfungah“ našega vojaštva, ki tam doli v Macedoniji strada in trpi, da ga je sama kost in koža. Celo posebne slike izdajajo o tem ter pravijo: „Euch droht Krieg — wir haben Frieden.“ Liberalne štimce, ki jim je vera deveta briga, zavijajo oči in prosijo Boga, da bi vendar že razsvetlil vse očete, matere, sinove in hčere še pred dnem glasovanja, da bi ne prišli pod srbski jarem militarizma. Kdo bi se ne smejal?

To delajo tisti ljudje, ki so vedno kričali: „Hoch der Krieg! Durchhalten!“ itd. To so tisti, katerim so bili naši fantje samo: Saurekrutje, windische Hunde, Vieh in ne vem, kaj še vse. To so tisti, ki so nas za vsako malenkost uklepali v špange, ki so nas med vojsko vezali k drevesom in sami streljali na priproste vojake kakor na navadne pse. — Zdaj se pa ta mehka srčeca že kar tresejo pri besedi vojska. Tresejo se za nas, pomislite, tisti ljudje, kateri so še pred dobrim letom po folksveroveh morili in ropali po naših krajih. Štimce pravijo, naj se vendar spomnimo, kaj smo trpeli v vojski. O, gospodje oberjudeži v Celovcu, ne bojte se za nas. Ravno na dan glasovanja bomo mislili na vse to. Ravno na dan glasovanja se bomo domislili, da v vsej vojni naši kraji niso toliko trpeli, kakor lansko leto po folksveroveh.

Vojske z Italijo pa le noče biti, četudi si jo Nemci tako, tako vroče želijo. Pač pa vse kaže, da jo bodo imeli preje tudi koroški Nemci s Francosko, kakor pa mi z Italijani. Ravno štimce prinašajo 18. sept. govor francoskega vojnega ministra, ki ve vsaj toliko kakor celovski Nemci, če ne še eno trohico več. Izrazil se je ta-le pri neki priliki tako-le:

„Prav čudim se, da so še na Francoskem ljudje, katerim se smili Nemčija. To se pravi, da se jim smili mož, ki je zgubil svojo roko takrat, ko je hotel drugega zaklati. Nemčija ne misli poravnati krivice, ki jo je napravila v vojni. Že stoletja je nas napadala. Zato moramo biti pripravljeni, da jo bodo zopet zapeljali vojni hujskači, da bode prijela za orožje. Saj še njihov odpor proti razoroženju kaže dovolj, da misli na maščevanje.“

Pa bode kdo rekel, kaj ga briga Nemčija. Saj to ni Avstrija. Le počasi, prijatelj. Nemci delajo z vso silo na to, da se Avstrija združi z Nemčijo. Dan na dan ponavljajo, da Avstrija sama ne more živeti, kar je povsem resnično. Trdi se, da je že na tistem ta stvar sklenjena. Gotovo se bode pa zgodilo že v enem letu. In tako bodo imeli nemški Korošci priliko, da se bodo vojskovali proti Francozom. Ako se je pa Jugoslavija izognila vojski z Italijo tedaj v tako nevarnem času, se bode pa še temlažje sedaj, ko so se duhovi že na obeh straneh dokaj pomirili.

Te dni sem govoril s poštenim slovenskim fantom, ki se je vrnil iz Macedonije lepo rejen in okrogel, kakor nekaj kak avstrijski general.

Vprašal sem ga, če se res godi našim vojakom tako nečloveško tam doli. Nasmehnil se je, češ, poglej mene ter mi pravi, da imajo vojaki dosti in prav dobre hrane. Vsak pameten fant prav lahko izhaja tudi z oficirji ali pa nižjimi častniki. Da pa marsikaj vojak ni zadovoljen, je pa v sedanjem času razumljivo. Saj tudi mi nismo, ki smo v civilu. Med vojniki se posebno odlikujejo z nezadovoljnostjo nemški in nemčurški fantje ter še kak drugi falot. Tako se je zgodilo, da so dobili vojaki vsi novo obleko in obuvalo. To stane dandanes državo nekaj tisočakov. A drugi dan je prišlo nekaj falotov z razrezano obleko in z razrezanimi čevlji. Kaj bi s takimi kujoni napravili avstrijski oficirji? Na mestu bi jih ustrelili. A tam so jih djali v ječo in za nekaj tednov zopet izpustili.

Kdor je pa miren in pameten, tisti pa lahko in prav dobro izhaja. Taki pa, ki se ne pokorijo disciplini, tisti pa itak nikoli niso zadovoljni in nikjer, morda k večjemu v Nemški Avstriji.

Nacelnji v Celovcu! Povemo vam na ves glas, da je vaš strah z vojsko in vojaščino prazen. Zmislite si kaj drugega. Taki gimpelni nismo Korošci, da bi se useli na tak lim. To boste videli na dan glasovanja. Pri nas v coni A bode vse belo. Vi boste pa zeleni od jeze. —ski.

Pijavke in polipi.

V nobeni slovenski deželi ni toliko veleposestev kakor na slovenskem Koroškem. Razni grofje, baroni in herrenpauri so nakupovali kmet-ska posestva leta in leta ter prirejali zemljo, ki je preje redila na tisoče slovenskih družin, za lovišča sebi in svojim prijateljem v zabavo. Veleposestva na vsem Koroškem znašajo 126.000 ha in od teh jih je 40.000 ha samo v coni A, torej približno ena tretjina. Cona A obsega 49 občin in od teh je 32 takih, kjer se bode uporabljala agrarna reforma, ki je določena za veleposestva.

Te številke nam dovolj glasno govorijo, kakšna krivica se je godila našemu ljudstvu na tisti zemlji, ki je božja in kmetova, kakor je rekel naš regent Aleksander. Ne samo na stotine, ampak na tisoče naših družin je bilo zasuznjenih raznim nemškim graščakom. Na tisti zemlji, kjer bi bili morali biti po vseh božjih in človeških postavah samostojni gospodarji, so postali graščinski hlapci in najemniki, so postali v pravem pomenu besede sužnji. Odtod izvira toliko socijalne bede in toliko narodnega gorja med koroškimi Slovenci.

Ti graščaki so bili prave pijavke, ki so pile iz našega živega narodnega telesa kri. Pa pijavke so še nedolžne živalice napram njim. V morju živi neka druga, veliki žabi podobna žival, ki se ji pravi polip. Ta grdoba ima na svojem ostudnem telesu vse polno dolgih sesalk. Kadar je lačna, se spravi na kako žival in zasadi vse svoje številne sesalke v izvoljeno žrtev. In potem vleče iz nje in pije kri, dokler uboga žival ne obleži mrtva.

Takim polipom so bili podobni naši graščaki. Izmozgavali so naše ljudstvo in mu pili kri pri živem telesu. Sami so se veselili, zabavali in bogateli ob krvavih žuljih našega ljudstva, ki je trpelo pomanjkanje, ubožalo in hiralo. Ljudstvo je umiralo od bede, graščaki pa so se mastili z njegovim delom.

A tem graščakom polipom še ni bilo dovolj, da so vzeli našemu ljudstvu gospodarsko samostojnost. Ne, to jim je bilo premalo. Jemali so mu tudi prepričanje. Po svojih številnih valpetih, oskrbnikih in forštnarjih so vplivali, da je ljudstvo zatajilo svojo najdražjo svetinjo — svojo narodnost. In ko bi mu vzeli enkrat narodnost, potem bi se spravili še na vero. Tako bi jim sčasoma prodalo ljudstvo ne samo telo, ampak tudi dušo.

V nekaterih letih bi se jim bilo to popolnoma posrečilo, ako ne bi bila prišla Jugoslavija in rešila našega ljudstva iz telesne in duševne sužnjosti. Komaj v dobrem letu se je toliko izpreobrnilo v tem oziru, kolikor je bilo le mogoče v tem kratkem času. Veleposestva so bila postavljena pod državno nadzorstvo in zemljo so dobili tisti v najem, ki so jo bili potrebni. Po plebiscitu pa se zemlja razdeli potom agrarne reforme in jo dobi ljudstvo v popolno svojo last. In tako se bode zgodilo, da bode zopet zemlja samo božja in kmetova, ne pa raznih grofov in baronov.

Nemcem seveda ni bilo prav, da je postal naš mali človek zopet samostojen gospodar, ne pa več graščinski hlapec. Zato so delali na vse kriplje, da se nadzorstvo odpravi in bode zopet stari graščaki po svojih Heu-jih, Manner-jih in kakor se že imenujejo razni ferboltarji in forštnarji, pristiskali na naše ljudstvo, da bi se odločilo pri glasovanju za staro sužnjost. Zinili so grozno na široko, da bi lahko cel hleb kruha naenkrat požrli, pa so dobili majhno drobtinico. Nadzorstva se do plebiscita odpravijo, a ne smejo prav ničesar iz-

premeniti na obstoječih in sklenjenih pogodbah. Naši ljudje ravno tisto obdržijo, kar so imeli preje in se jim ni potreba bati nobenega ferboltarja in nobenega forštnarja, pa naj še tako grdo gleda. Če bode pa hotel kaj na nje vplivati, naj mu pa pokažejo vrata. Dolžnost naše uprave je, da vse nadzira in gleda, da se nikomur ne zgodi niti najmanjša krivica v nobenem oziru.

Sicer dobro vemo, da bodo sedaj graščaki in vsi njihovi podrepani napram našim ljudem prav sladki in prijazni. Ker dobro vedo, da ne morejo in ne smejo ugrizniti, zato se bodo lizali in slinili okrog nas. Naše ljudstvo jih pa predobro pozna in dobro ve, da so volkovi v ovčji obleki. Pastilo bode tem polipom par tednov veselja, na dan glasovanja pa se jih bode odkrivalo za vedno in bode postalo samo gospodar na tej zemlji, katero obdeluje v potu svojega obraza in s svojimi žulji. —ski.

Dnevne vesti.

Nemško divjaštvo na Koroškem. Iz Velikovca poročajo: V nedeljo, dne 19. sept., je bil v Malem Št. Vidu zaboden Slovenec Jurij Turko, ki je opravljal kot domačin varnostno službo. Med 20. in 21. uro je srečal na cesti iz Malega Št. Vida proti Rajnekarju tujca, ki se mu je zdel sumljiv. Vprašal ga je, kdo da je, nakar mu je neznanec v nemškem jeziku rekel, naj ga pusti pri miru, on da je že nekega nadporočnika v Vovbrah ubil. Turko mu je nato dejal, naj gre z njim k orožnikom, nakar ga je neznanec zabodel. Turko je v prvem trenutku mislil, da je bil to samo udarec in je stekel za neznanecem, ki je zbežal. Komaj pa je napravil nekaj korakov, je začutil, da mu lije kri iz rane pod srcem. Omahnil je na tla, nato pa sta prišli dve ženski iz Reske vasi, ki sta ga spravili v bližnjo hišo, odkoder so ga opolnoči prepeljali z avtomobilom v Velikovec, kjer mu je dr. Slamnik nudil prvo zdravniško pomoč. Neznani zločinec je bil kakih 33 let star, precej velik in je imel male brke. Zdravniški izid o Turkovi poškodbi je nastopen: Na levi strani med drugim in tretjim rebrom, dva prsta od prsnice, rana 2 cm dolga in 1 cm široka. Iz odprtine gre žvižgaje zrak in prsna votlina je napolnjena z zrakom. Bolnik je bruhal kri, kar je dokaz, da so pljuča načeta. Rana je povzročena z ostrim orožjem in je smrtno nevarna.

Vsi nemški uradniki, ki so prej služili v pasu A, so dobili dopust z edinim pogojem, da do plebiscita hujskajo za Nemško Avstrijo. Regimenti nemških uradnikov so staro Avstrijo pokopali, pokopali bodo tudi Avstrijo v pasu A.

Kolesa za nemško agitacijo. Pred par dnevi so Nemci iz Celovca z avtomobilom pripeljali 10 koles k Čebulu v Velikovec za nemško agitacijo. Najeli so tudi nove agitatorje.

Mesarja Domniga iz Železne Kaple so Nemci vprašali, kako stoji nemška agitacija. Nato je odgovoril: „Uns glauben die Lente nichts mehr“ — nam ljudje nič več ne verjamejo. Zato so baje sklenili, da pošljejo gospo Relgeiz iz Velikovca na pomoč...

Mohliše. V noči od 16. na 17. septembra so ukradli pri posestniku Jožefu Matevžiču pd. Zerjaku rumenega vola in belo junico. To je tudi tista dobita, ki jo imamo po odprtju demarkacijske črte.

Rekvizicija živine v Avstriji. Kako se godi kmetom v Avstriji, kažejo sledeči slučaji iz Malošč. Drzovcu v Dvorcu so rekvirirali dve kravi. Odpeljal jih je železniški čuvaj Franc Schojer pod varstvom orožništva. Ker je tiste, ki so rekvirirali, oštel, je moral Drzovec plačati še 500 K kazni in je moral tudi rekvizicijske stroške še posebej plačati. Kravi ste bili odvzeti z brutalno silo. Ko je bila prva krava odvzeta, posestnik niti pri vagi ni bil zraven. — Markovcu v Radni vasi so odgnali živino s silo v senci bajonetov s paše. — Andreju Kausu, beguncu iz Bovca, popolnoma revnemu in siromašnemu človeku, so vzeli polovico živine s silo. Prišli so k njemu Jurčev sin v Bačah, žendar in občinski sluga ter mu siloma vzeli polovico živine. Do danes pa še niti nima vsega denarja za njo. In Jurč je s to živino delal gšeft in verižil. Ljudje so morali oddati po maksimalni ceni, Jurč je pa pod zaščito generala Schumyja, oziroma „Viehverwertung“ prodajal, če ne vse, ampak precej beljaškim hotelirjem. In čeravno so nemški koroški listi razbojnali, da so s 6. septembrom rekvizicije nehale — jo te le pesek v oči nam v coni A. Sedaj zalaga cona A Celovec in še drugo nemško Koroško z živino. Potem pa, ko bo to mogoče samo postavnim potom v obliki trgovske pogodbe, pa bo zopet jo v deželi. Zakaj pa v drugih avstrijskih deželah niso odpravili rekvizicije in samo na Koroškem? Naj bo srečen, kdor verjame Šumijevim farbarijam!

Dopisi.

Velikovški okraj.

v Velikovec. Pri Šternbirtu v Velikovecu se troštajo nemški agitatorji pri posebno dobri kapljici piva (Befreiungsbier), katero jim tem bolj diši, ker ga dobivajo zastonj. V nedeljo 19. sept. se je zbralo pri Nageletu na vrtu nekaj Velikovčanov in celovških nemških pevcev, kjer so si delali korajžo. Da znajo Nemci dobro piti, so pokazali s tem, da so že ob treh popoldne popili pri Šternbirtu 25 sodčkov piva. Prepevali in pili so kakor dan poprej pri Polašeka pozno v noč, seveda vse zastonj. Drugo vprašanje je seveda, če da Nagele vse zastonj. Nageletu, ki dela vse zastonj, sliši že skoraj pol Velikovca. Ravno v zadnjem času je kupil dr. Kultererjevo hišo v Velikovecu. Ljudje pravijo: Kdor zna, pač zna.

v Suha. Na Suhi se je ustanovilo zadnje nedeljo „Žensko društvo“ za Suho. Živo zanimanje za društvo se je kazalo že dokaj časa, a razne ovire so preprečile, da se nismo mogle zbrati že preje. Skoro vsaka hiša pa je zastopana sedaj v tem društvu, koristnemu za slovensko ženo in dekle. Posebno poudariti je treba, da se je skoro vsaka gospodinja dala vpisati ter je tudi odbor sestavljen po tem načinu. Pristopilo je 65 članic, kar je za naše razmere na Suhi zelo lepo, če pomislimo, da je večina članic raztresenih po gorah. Reči smemo: „Suha se je zbudila.“ Uspavan kraj pod staro Avstrijo, pod pritiskom nemške in nemčurske vlade, je vstal z našim ženskim društvom in vodile bodo naše pridne gospodinjice in dekleta vso našo bodočnost, našo mladino zlatemu solncu Jugoslaviji nasproti. Različna so sredstva, s katerimi se bo delalo. Na eni strani izobrazba, pouk, na drugi pomoč najrevnejšim otrokom in bolnikom, na tretji strani pa tudi kaj za srce, in to bodo naše lepe slovenske igre. Gojil se bo slovenski duh, slovenski materni jezik, ki ga naši otroci ne bodo več zaničevali se učili, kakor je bilo to poprej. Prepričani smo, da kmalu ne bo več žene, ki bi ne bila vpisana ali ki bi ne delala samo za blagor sebi, svoji družini in otrokom. Ljubezen do domovine, do našega materinega jezika bo vladala tudi pri nas in noben Judež ne bo premagal našega dela.

v Libeliče. Učitelj Pečnik pravi okoli, da bodo naši ljudje težko prodajali svojo živino v Jugoslaviji in zelo lahko v Nemški Avstriji. Verjamemo, da se v Nemški Avstriji vsega lahko znebi, tudi svojega premoženja. Zakaj so pa celovski mesarji na sejmu v Pliberku stali in gledali in je mesar iz Maribora najlepšo živino odgnal s seboj in je najlepše plačal — he — gospod Pečnik, povejte nam to, vi, ki znate menda, kako trava raste? Ali ne veste, kaj je nemški denar vreden? Svojo službo ste zaigrali, zato pa hočete, da bi mi kmetje tudi svoje kmetije.

Libeliški kmet.

Glasovanje.

Distrikt D. Okrajni svet Velikovec.

V 54. števil. „Mir“-a, z dne 16. septembra, so navedena imena predsednikov občinskih glasovalnih odsekov. Kakor izvemo, to niso imena predsednikov, ampak imena tajnikov. Čudno se nam zdi, da okrajni svet velikovski ne ve, kateri so predsedniki in kateri tajniki, kajti dobili smo poročilo od okrajnega sveta v Velikovecu.

Cerkvena vest.

Sveto Mesto-Žvabek. Naznanja se, da radi molitvene ure na rožnovensko nedeljo na Sv. Mestu ne bo cerkvenega opravila.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.

Odgovorni urednik: **Otmir Mihálek**.

Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Vsem čč. duhovnikom naznanjam, da sem dobil malo pošiljatev celuloid ovratnikov. — Jožef Vajncel, trg., Pliberk.

Išče se ključavničarski mojster, ki bi sprejel 16 letnega, močnega fanta kot vajenca. Dopisi pod „ključavničar“ na upravnishvo lista „Mir“.

Pozor, trgovci!

Ilirija terpentini. Čistilo, črno in rjavo, tucat K 60.—
Kebrovo voščeno čistilo, črno 47.—
 „ „ „ rjavo 50.—
Cipulin „ „ črno 45.—
Nerin „ „ „ 39.—

priporoča veletrgovina

Osvald Dobeic, Ljubljana

Sv. Jakoba trg 9.

Pri večjem odjemu popust. Solidna in točna postrežba.